

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

1. Miejscowość

KIELCE

2. Nazwa

DOM tzw. PSIARNIA

3. Czas powstania

**2 poł. XVIII w., 1824 (?), 2 poł. XIX w.,
1 ćw. XX w.**

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**ul. Ogrodowa 5
25-024 Kielce**

dz. 708, obręb: 0016

5. Przynależność administracyjna

województwo
ŚWIĘTOKRZYSKIE
powiat
KIELCE
gmina
KIELCE

6. Formy ochrony

**W rejestrze zabytków nieruchomych
woj. świętokrzyskiego pod nr:
A.355 – decyzja WKZ z dnia 24.07.1976 r.**

**Stwierdzam zgodność
z oryginałem**

Kielce, dnia **06.05.2016**

GŁÓWNY SPECJALISTA

mgr Beata Kamińska

8. Historia, opis, wartości

Historia: posesja historycznie stanowiła teren folwarku podzamkowego biskupów krakowskich (wgźóże zamkowe po drugiej stronie ul. Ogrodowej). W latach 1732-1746 źródła odnotowują powstanie „mieszkania nowego” z kominem murowanym, dwoma budynkami gospodarczymi i parkanem. W 1788 r. dom zwany „mysliwnią” był w złym stanie, mieszkał w nim pisarz stawowy. Od 1789 r. przejęty na rzecz Skarbu Państwa, zarządzany przez kolejne dyrekcje i komisje: Folwark kielecki zw. „psarnią” oddawany był na ogół w dzierżawę (składowa dóbr Ekonomii Rządowej Kielce). W 1821 r. w domu zwanym „psarnią” mieszkał dzierżawca folwarku. Po wyfytczeniu obecnej ul. Ogrodowej (1821 r.), wybudowano w 1824 r. nowy dom, murowany z kamienia, kryty gontem, z gankiem, frontem zwrócony na zach. Dom składał się z 4 pokoi, 2 pokoiów, sieni, sionki, kuchni, spiżarni (...) schodów na strych z murowanym sklepieniem oraz sklepionej piwnicy. Na planie z 1872 r. widoczny jest budynek w obecnej lokalizacji. W końcu XIX lub na pocz. XX w. dobudowano od frontu murowaną werandę w stylu „szwajcarskim/nadświdrzańskim”. W 1911 r. wydzielono obszerną nieruchomość wokół domu, wokół którego był sad i ogród. W 1921 r. pn-wsch. część tej nieruchomości zakupili Jan i Emilia Niesiołowscy. W latach 50-tych zamieniono pokrycie z papy na dachówkę, po 2000 r. ocieplono część elewacji, wymieniono okna. Obecnie budynek stanowi dwie odrębne własności. Bez wyrażnych cech stylowych, od zach. „gotyckie” przyporę, weranda drewniana określana jako w stylu „szwajcarskim/nadświdrzańskim”.

Opis: wolnostojący budynek mieszkalny w pld. pierzei ul. Ogrodowej naprzeciw parku miejskiego. Zlokalizowany na niewielkiej, prostokątnej działce, obecnie przedzielonej ogrodzeniem wzdłuż podziatu dwóch odrębnych własności. Budynek na planie zbliżonym do kwadratu, parterowy, pod wielospadowym, wysokim dachem krytym dachówką, o zwartej bryle. Od pn., od frontu, na osi budynku drewniana weranda dekoracyjna, pod dwuspadowym, równoległym do budynku dachem. Budynek murowany z kamienia, o grubych ścianach, środkowa oś od zach. podkreślona dwoma przyporami (piętnotne wejście). Elewacje proste, tynkowane, gzyms podokapowy wydatny, obecnie częściowo przysłonięty warstwą ociepleniową założoną na zach. części obiektu. Płwnice głęboke, pod częścią budynku, sklezione, dostępne od wnętrza części zachodniej i od zewnątrz, zejściem od wsch. Poddasze nieużytkowe, obszarne, kompletna więźba płatwiowo-stoicowa. Fasada od pn., sześciosiowa, z werandą w centrum (trójosiowa) i dwoma oknami od zach. Elewacje boczne pierwotnie symetryczne, siedmioosiowe, obecnie przekształcone. Od wsch. w osi centralnej drzwi porte-fenere z salonu i drzwi w przedostatniej osi do narożnego pokoju; od zach. pomiędzy przyporami drzwi okno, drzwi zaś przesunięte o oś w lewo. W narożniku pn-wsch., we frontowym pokoju narożny, zachowana drewniana rzeźbiona obudowa kominka.

Wartości: budynek posiada wartości historyczne i artystyczne wynikające z jego historii, dyspozycji architektonicznej, czytelnego pierwotnego układu wnętrza oraz zachowanej ogólnej struktury budowlanej z XVIII i XIX w. (w tym więźba dachowa). Przekształcenia nie wpłynęły na charakter bryły i dyspozycje obiektu, a późniejsza weranda uzupełnia estetycznie całość. Obiekt ten to relikw pierwotnej funkcji – folwark psarnia – i historycznej zabudowy obecnej ul. Ogrodowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania: dobry i dostateczny. W części użytkowanej od zach. dobry, naprawy wymagały orynnowanie i miejscami gzymsy podokapowe. W części obecnie nieużytkowanej (od wsch.) konieczne jest przeprowadzenie prac remontowych i budowlanych, w tym przy orynnowaniu, konstrukcji drewnianego ganku oraz uporządkowanie otoczenia. Współwłasność dwóch odrębnych podmiotów negatywnie wpływa na spójne i kompleksowe zarządzanie budynkiem i utrzymanie go w dobrym stanie.

Postulaty dotyczące konserwacji:

- dokonać pilnych napraw ordynowania i usprawnić gospodarkę wodami opadowymi poza strefę fundamentową budynku;
- przy przyszłych pracach elewacyjnych dążyć do usunięcia warstwy dociepleniowej założonej bez pozwolenia na części budynku i ujednolicenia wyglądu elewacji;
- przy wszelkich inwestycjach i modernizacjach uwzględnić uwarunkowania historyczne wynikające z historii i kształtu architektonicznego budynku oraz kontekstu przestrzennego zabudowy ul. Ogrodowej (linia zabudowy, gabaryty, charakter użytkowy, estetyka elewacji itp.);
- oraz:
- oznakować zabytek znakiem „Błękitnej Tarczy”;
- prowadzić okresowe kontrole stanu zachowania;
- zachować zabytek oraz jego otoczenie w jak najlepszym stanie;
- korzystać z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

Wszelkie prace dążące do zmiany stanu zachowania oraz wyglądu zewnętrznego zabytku, a także zmiany sposobu jego użytkowania wymagają pozwolenia w trybie decyzji SWKZ w Kielcach, stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków

/Uwaga – południowa pierzeja ul. Ogrodowej zanymka układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta wpisany do rejestru zabytków nieruchomych, stąd wszelkie inwestycje w piwnszej linii zabudowy wymagają pozwolenia w trybie decyzji SWKZ w Kielcach, stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków/.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)
Piotr Spurek
listopad 2024

**Swierdzam zgodność
z oryginałem**

Kielce, dnia 06.05.2024

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego
konserwatora zabytków)

GŁÓWNY SPECJALISTA
mgr Beata Kamińska

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków
i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków